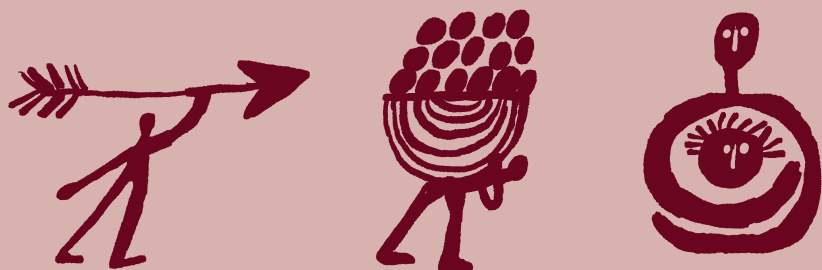

MICHAEELEEN DOUCLEFF

Metsästäjä, keräilijä, kasvattaja

Alkuperäiskansojen
kasvatusoppeja

SILTALA

METSÄSTÄJÄ, KERÄILIJÄ,
KASVATTAJA

METSÄSTÄJÄ, KERÄILIJÄ,
KASVATTAJA

Alkuperäiskansojen kasvatusoppeja

Michaeleen Doucleff

Suomentaneet Auri Paajanen
ja Susanna Tuomi-Giddings

Toinen painos

© Michaelleen Doucleff 2021

ISBN: 978-952-234-787-9

Englanninkielinen alkuteos: *Hunt, Gather, Parent. What Ancient Cultures Can Teach Us About the Lost Art of Raising Happy, Helpful, Little Humans.*

Suomentaneet Auri Paajanen ja Susanna Tuomi-Giddings

Graafinen suunnittelu Sanna Mander

Painettu EU:ssa

Mangon muistolle.
Parempaa paimenta ei kirjailijalla olisi voinut olla.

Rosylle

SISÄLLYS

Prologi	9
OSA 1 VINKSAHTANUT VILLI LÄNSI	19
Maaailman vinksahaneimmat vanhemmat	21
Miksi vanhemmuutemme on sellaista kuin se on?	37
OSA 2 MAYAMETODI	53
Maaailman auttavaisimmat lapset	55
Miten opettaa lapset tekemään kotitöitä, ja vieläpä vapaaehtoisesti	61
Joustavien, yhteistyökykyisten lasten kasvattaminen	81
TIIMI 1. Johdatus tiimivanhemmuuteen: parempi tapa olla yhdessä	101
Motivoimisen mestarit: mitä kehujen tilalle?	111
OSA 3 INUIITTIENTUNNEÄLY	129
Ei koskaan vihan vimmassa	131
Itsehillinnän opettaminen lapselle	142
Näin olet suuttumatta lapselle	147
TIIMI 2. Kannusta, älä pakota	157
Kasvatustyökalut	163
I: Työkaluja kiukkukohtauksiin	165
II: Työkaluja arkeen	177
Työkaluja käytöksen muovaamiseen: tarinat	197
Työkaluja käytöksen muovaamiseen: roolileikki	209

OSA 4 HADZOJEN TERVE MIELI	223
Miten esivanhempamme kasvattivat lapsiaan?	225
Maailman itsevarmimmat lapset	233
TIIMI 3. Muinainen vastalääke ahdistukseen ja stressiin	241
Muinainen vastalääke masennukseen	263
OSA 5 LÄNSIMAINEN VANHEMMUUS 2.0	279
TIIMI 4. Länsimaisen vanhemmuuden uusi kaava	281
Uni	285
Epilogi	293
KÄYTÄNNÖN OSIOT:	
Tee se itse 1. Harjoitella auttavaisuutta	68
Tee se itse 2. Harjoitella yhteistyökykyä	93
Tee se itse 3. Opettele motivoimaan lasta	119
Tee se itse 4. Opettele olemaan suuttumatta lapselle	159
Tee se itse 5. Sanatonta kurinpitoa	191
Tee se itse 6. Kasvata tarinoiden avulla	202
Tee se itse 7. Kasvata roolileikin avulla	216
Tee se itse 8. Vahvista itseluottamusta ja omatoimisuutta	254
Tee se itse 9. Rakenna perheellesi tukiverkko (ja järjestä itsellesi lepotaukoja)	274
Kiitokset	296
Viitteet	297

PROLOGI

Muistan äitiyteni synkimmän hetken.

Oli kylmä joulukuinen aamu ja kello oli viisi. Makasin sängyssä edellispäiväisessä collegepaidassa. En ollut pessyt tukkaani päiväkausiin.

Ulkona taivas oli vielä tumma ja katulamput hohtivat keltaisina. Sisällä talossa oli aavemaisen hiljaista. Ainoa ääni oli lattialla sängyn vieressä nukkuvan saksanpaimenkoiramme Mangon hengitys. Kaikki nukkuivat, paitsi minä. Olin täysin virkeä.

Valmistauduin taisteluun. Kävin mielessäni läpi, miten selviytyisin seuraavasta kohtaamisesta vihollisen kanssa. Mitä minä teen, kun hän seuraavan kerran hyökkää? Kun hän lyö? Potkaisee? Puraisee?

Kuulostaa hirveältä sanoa omaa tytärtä ”viholliseksi”. Minähän herran tähden rakastan häntä kuollakseni. Monessa mielessä hän on ihana pieni ihminen. Hän on terävä kuin partaveitsi, rohkea kuin leijona ja vahva kuin härkä, niin ruumiin- kuin hengenvoimiltaan. Kun Rosy kaatuu leikkipuistossa rähmälleen, hän nousee saman tien pystyyn. Ja taas mennään.

Entä hänen ominaistuuksunsa sitten? Minä rakastan hänen tuoksuaan, varsinkin päälään kohdalta. Kun työnantajani National Public Radio lähettää minut reportaasimatkalle jonnekin kauas, minä ikävöin eniten juuri sitä: tuoksua, joka on yhdistelmä hunajaa, liljaa ja kosteaa multaa.

Se on huumaava sulotuoksu. Mutta se johtaa myös harhaan. Rosy on tulta ja tappuraa. Valkohehkuista tulta ja takkuista tappuraa. Hän puskee maailmassa eteenpäin raivokkaan määrätietoisesti. Kuten eräs ystävä asian muotoili: hän on täystuho.

Kun Rosy oli vauva, hän itki paljon. Tuntikaupalla joka ilta. ”Ellei hän syö tai nuku, hän itkee”, kertoi hätäantynyt mieheni lastenlääkärille. Lääkäri kohautti olkapäitään. Hän oli selvästi kuullut samat valitukset monta kertaa. ”Vauvat itkevät”, totesi lääkäri.

Rosy oli kolmen vanha, ja itku oli vaihtunut raivokohtauksiin ja meidän vanhempien rääkkäämiseen. Kun Rosy sai raivarit ja otin hänet syliin, hän saattoi läimäyttää minua avokämmenellä kasvoihin. Joinakin aamuina lähdin kotoa punainen kämmenenjälki poskella. Ai että se teki kipeää.

Kun minä sinä hiljaisena joulukuun aamuna makasin sängyssä, myönsin lopulta itselleni kivuliaan totuuden. Rosy ja minä olimme ajautumassa erilleen. Olin alkanut odottaa kauhulla yhdessä viettämäämme aikaa. Pelkäsin että menettäisin (taas) hermoni, että Rosy alkaisi (taas) itkeä, että minä (taas) vain pahentaisin tilannetta. Näytti pahasti siltä, että Rosysta ja minusta oli tulossa vihamiehiä.

Vartuin äreässä ilmapiirissä. Huutaminen, ovien paiskominen ja jopa kengillä viskominen olivat ihan tavallista vuorovaikutusta vanhempieni, kolmen sisarukseni ja minun välillä. Aluksi minä siis kohtelin Rosya samalla tavoin kuin vanhempani olivat kohdelleet minua – sekoituksella kiukkua, ankaruutta ja välillä kovaaäänisiä pelottavia sanoja. Tämä menettelytapa kostautui: Rosy taivutti selkensä kaarelle, kirkui kuin petolintu ja valahti lattialle. Minä sitä paitsi halusin toimia paremmin kuin vanhempani. Halusin Rosyn kasvavan rauhallisessa ympäristössä ja oppivan rakentavampia kommunikaatiotapoja kuin Dr. Martens -saappaan paiskaaminen perheenjäsenen päähän.

Kävin siis tohtori Googlen vastaanotolla ja tulin siihen tulokseen, että ”optimaalinen” tapa päästä eroon Rosyn raivokohtauksista oli ”autoritaarinen vanhemmuus”. Lukemani perusteella vanhempien tuli toimia ”tiukasti mutta rakastavasti”. Yritin siis tehdä juuri niin. En kuitenkaan onnistunut, ja autoritaarinen vanhemmuus aiheutti pettymyksen kerta toisensa jälkeen. Rosy aisti suuttumukseni, ja jäimme jumiin noidankehään. Minun kiukkuni pahensi Rosyn käytöstä, huono käytös suuttutti minua entistä enemmän, ja lopulta raivokohtaus riistäytyi täysin käsistä. Rosy puri, huijoi käsiään ja pyyhälsi ympäri taloa kaataen huonekaluja.

Kaikkein yksinkertaisimmatkin asiat, kuten aamutoimet ennen päiväkotiiin lähtöä, muuttuivat suuren luokan taisteluksi. ”Etkö voisi nyt vain laittaa kenkiä jalkaan?” minä anelin viidettä kertaa. ”En!” hän kiljaisi ja veti sitten mekon päältään ja riisui päälle päätteeksi vielä alusvaatteetkin.

Yhtenä aamuna minusta tuntui niin pahalta, että kyykistyin tiskiallaskaapin eteen ja huusin äänettömästi kaappiin: *Miksi tämän täytyy olla tällaista taistelua? Miksi tuo pentu ei tottele? Mitä minä teen väärin?*

Jos totta puhutaan, en tiennyt lainkaan, miten Rosyn kanssa olisi pitänyt toimia. En tiennyt, miten raivokohtaukset olisi saanut loppumaan puhumattakaan siitä, että olisin osannut opettaa hänelle, miten olla hyvä ihminen – sellainen joka on kiltti, auttavainen ja välittää muista.

Rehellisesti sanottuna en tiennyt, miten olla hyvä äiti. Koskaan aikaisemmin en ollut ollut niin huono jossain, missä halusin olla hyvä. Koskaan aikaisemmin taitojeni ja toivomani taitotason ero ei ollut ollut niin musertavan suuri.

Siinä minä siis makasin aamuvarhaisella ja pelkäsin hetkeä, jolloin tyttäreni – rakastettu lapsi, jota olin vuosikaudet toivonut – heräisi. Kävin mielessäni läpi erilaisia keinoja saada yhteys pieneen ihmiseen, joka vaikutti usein täysin raivohullulta. Yritin keksiä ulospääsyä sotkusta, johon olin itse syypää.

Oloni oli eksynyt. Uupunut. Toivoton. Tulevaisuus näyttäytyi samanlaisena: Rosy ja minä taistelemassa loputtomasti vain sillä erotuksella, että hän olisi vuosi vuodelta pidempi ja vahvempi.

Niin ei kuitenkaan käynyt, ja tämä kirja kertoo siitä, miten elämässämme tapahtui odottamaton ja mullistava muutos. Se sai alkunsa Meksikon-matkasta, jonka aikana silmäni yhtäkkiä avautuivat ja jonka ansiosta toteutin useita muita matkoja maailman eri kolkkiin – Rosy matkakumppaninani. Matkoilla tapasin ihmeellisiä äitejä ja isiä, jotka opettivat minulle uskomattoman paljon vanhemmuudesta. Nämä ihmiset eivät ainoastaan opettaneet minua taltuttamaan Rosyn raivoa vaan näyttivät, miten lapsen kanssa voi olla vuorovaikutuksessa tavalla, johon ei kuulu huutamista, nalkutusta tai rangaistuksia – miten kasvatetaan lapsen itseluottamusta sen sijaan että kasvatettaisiin vanhemman ja lapsen välisiä jännitteitä ja konflikteja. Kaikkein tärkeintä oli ehkä se, että opin osoittamaan, miten kanssaihmiä kohdellaan kauniisti ja kunnioittavasti. Se oli mahdollista suurelta osalta siksi, että nämä äidit ja isät opettivat minut kohtelemaan lastani aivan uudella tavalla – rauhallisesti ja rakastavasti.

Niin kuin inuiittiäiti Elizabeth Tegumiar minulle sanoi viimeisenä päivänämme pohjoisessa: ”Nyt sinä taidat selviytyä hänen kanssaan paremmin.” Niin tosiaan selviydyn.

Vanhemmuus on äärettömän henkilökohtaista. Kasvatustyylien vivahteet vaihtelevat kulttuurista toiseen ja myös yhteisöstä ja jopa perheestä toiseen. Maailmaa kiertäessä löytyy kuitenkin punainen lanka, joka läpäisee lähes kaikki kulttuurit. Suhtautumisessa lapsiin on jotain samaa niin Pohjoisen jäämeren rannalla, Jukatánin sademetsissä, Tansanian savanneilla kuin Filippiinien vuoristossa. Erityisen paljon yhteistä on niillä kulttuureilla, joissa kasvatetaan hämmästyttävän ystävällisiä ja auttavaisia lapsia – lapsia jotka heräävät aamulla ja alkavat saman tien tiskata. Lapsia jotka *haluavat* jakaa karkkinsa sisarustensa kanssa.

Tässä universaalissa kasvatustyyliä on neljä ydinelementtiä, joita löytyy vieläkin sieltä täältä Euroopasta, eikä ole kovin pitkä aika siitä, kun ne olivat tavallisia myös länsimaissa. Aivan ensimmäiseksi pyrimme tässä kirjassa selvittämään, mitä nämä elementit ovat. Sen jälkeen tavoitteenamme on ottaa ne osaksi arkeamme, mikä helpottaa huomattavasti elämää.

Koska tällainen kasvatustyyli on niin yleinen maapallolla ja metsästäjä-keräilijäyhteisöissä, se on todennäköisesti kymmeniätuhansia vuosia, ellei jopa satatuhatta vuotta vanha. Biologit pystyvät uskottavasti perustelemaan, että vanhemman ja lapsen suhde on kehittynyt tietynlaiseksi evoluution seurauksena. Ja kun tällaista metsästäjä-keräilijävanhemmuutta näkee käytännössä – kun esimerkiksi valmistaa tortilloja mayakylässä tai kalastaa nieriää pohjoisella Jäämerellä –, tuleväistämättä huudahtaneeksi: ”Ai *noin* sen vanhemmuusjutun kuuluu mennä!” Lapsi ja vanhempi sopivat yhteen kuin ponttiliitos – tai kuin japanilainen puuliitos *nejire kumi tsugi*. Se on kaunista.

Tulen aina muistamaan, kun pääsin ensi kerran todistamaan tällaista vanhemmuutta. Se horjutti koko sisikuntaani.

Olin silloin toiminut NPR:n uutistoimittajana kuusi vuotta. Sitä ennen olin valmistunut Berkeleyn yliopistosta ja työskennellyt seitsemän vuotta kemistinä. Toimittajana minun erikoisalaani olivat lääketieteeseen ja terveyteen liittyvät aiheet: tartuntataudit, rokotteet ja lasten terveys. Suurimman osan ajasta kirjoitin juttuja työpöytäni ääressä San Franciscossa. Silloin tällöin NPR kuitenkin lähetti minut raportoimaan eksoottisemmista taudeista johonkin kaukaiseen maailmankolkkaan. Matkustin Liberiaan ebolaepidemian ollessa pahimmillaan, kaivoin Siperian sulavasta ikeiroudasta influenssaviruksia ja seisoin Borneossa lepakkoluolassa, missä eräs virusten etsijä varoitti minua tulevasta koronavirusepidemiasta jo syksyllä 2017.

Sen jälkeen kun Rosy tuli elämäämme, matkat olivat uudella tavalla merkityksellisiä. Aloin tarkkailla äitejä ja isiä eri puolilla maailmaa en niinkään reportterina tai tutkijana vaan uupuneena vanhempana. Yritin epätoivoisesti löytää edes hippusen viisautta, jota soveltaa kasvatuksessa. *On pakko olla ole-massa jokin parempi tapa hoitaa tämä homma*, minä ajattelin. *Pakko olla.*

Sitten eräällä Jukatanelle suuntautuneella matkalla minä pääsin todistamaan läheltä ja omin silmin universaalia tapaa kasvattaa lapsia. Kokemus ravisutti minua ytimiä myöten. Palasin kotiin ja aloin muokata uraani kokonaan uuteen suuntaan. Virusten ja biokemian tutkimisen sijasta halusin oppia niin paljon kuin mahdollista tästä erilaisesta tavasta elää pienten ihmisten kanssa – tästä ihmeellisen lempeästä ja lämminsydämisestä tavasta kasvattaa auttavaisia ja omatoimisia lapsia.

Jos pitelet tätä kirjaa käsissäsi, haluan kaikkein ensimmäiseksi kiittää sinua. Kiitos kiinnostuksesta ja kiitos, että uhraat aikaasi. Tiedän että pienten lasten vanhempien on valittava tarkasti, mihin aikansa käyttävät. Olen tehnyt mah-tavan tiimin kanssa kovasti töitä, jotta tämä kirja olisi sinulle ja perheellesi perehtymisen arvoinen.

Lisäksi on hyvin mahdollista, että sinusta on tuntunut vähän samalta kuin minusta ja miehestäni: olet kiihkeästi kaivannut parempia kasvatusneuvoja ja työkaluja. Ehkä olet lukenut jo monta kasvatuskirjaa ja testannut lapsiisi erilaisia menetelmiä. Olet ehkä innostunut lupaavista kokeiluista, mutta kun ne sitten ovat muutaman päivän päästä osoittautuneet susiksi, olet uuvahtanut entistä pahemmin. Minä elin siinä turhauttavassa kierteessä Rosyn elämän ensimmäiset kaksi ja puoli vuotta. Kokeilut epäonnistuivat yhä uudelleen.

Yksi tämän kirjan päätavoitteista on pysäyttää turhauttava kierre. Kun opettelet universaalin kasvatustyylin, pääset kurkistamaan kymmeniätuhansia vuosia vanhaan kasvatuserinteeseen – kasvatustapaan, jonka lapset hyväksy-vät luonnostaan. Alat ymmärtää, miksi lapsi temppuilee tai kiukuttelee, saat varmuutta ja opit puuttumaan hänen käytöksensä syihin. Opit suhtautumaan lapsiin tavalla, jolla äidit ja isät kaikilla mantereilla ovat suhtautuneet jälki-kasvuunsa vuosituhansien ajan, mutta joka muissa kasvatussoppaissa loistaa poissaolollaan.

Nykyiset lastenkasvatusoppaat ovat puutteellisia. Suurin osa on kirjoitettu eurooppalaisesta tai amerikkalaisesta näkökulmasta. Amy Chuan *Tiikeriäidin taistelulaulu* oli toki jännittävä kurkistus kiinalaiseen tapaan kasvattaa menestyviä lapsia, mutta suurimmaksi osaksi nykyiset kasvatusneuvot perustuvat lähes puhtaasti länsimaisiin näkemyksiin. Amerikkalaiset ja eurooppalaiset äidit ja isät joutuvat siis tarkastelemaan vanhemmuuden maisemaa pikkuruisen avaimenreiän läpi. Kapea putkinäkö ei ainoastaan sulje pois ympärillä avautuvaa kiehtovaa (ja hyödyllistä) maisemaa, vaan sillä on kauaskantoisia seurauksia: se on yksi syy siihen, miksi lastenkasvatus on nykyään niin stressaavaa ja miksi lapsista ja nuorista on ainakin Yhdysvalloissa tullut viime vuosikymmeninä yksinäisempiä ja masentuneempia.

Harvardin tutkijoiden mukaan noin joka kolmannella nykysteineistä on ollut oireita, jotka täyttävät ahdistuneisuushäiriön kriteerit. Yli 60 prosenttia perustutkintoa suorittavista opiskelijoista ilmoittaa kokeneensa ”musertavaa” ahdistuneisuutta ja sukupolvi Z, eli noin vuosina 1995–2012 syntyneet, on yksinäisin sukupolvi vuosikymmeniin. Silti Yhdysvalloissa vallalla oleva kasvatustyyli on menossa suuntaan, joka entisestään pahentaa näitä ongelmia. ”Vanhemmat ovat alkaneet kontrolloida kaikkea”, sanoi psykoterapeutti B. Janet Hibbs vuonna 2019. ”Ennen suositettiin itsenäisyyttä – –. Nyt lapsia kuitenkin kontrolloidaan yhä enemmän, mikä tekee heistä ahdistuneempia ja myös huonommin valmistuneita vaikeasti ennustettavaan tulevaisuuteen.”

Jos kulttuurissamme on ”normaalia”, että teinit ovat ahdistuneita ja yksinäisiä, ehkä on tullut aika tarkastella, millaista ”normaali” vanhemmuus on. Jos me todella haluamme ymmärtää omia kultamussukoitamme, on syytä astua ulos kulttuuriselta mukavuusalueelta ja jututtaa niitä vanhempia, jotka harvoin saavat äänensä kuuluviin.

On aika avartaa suppeaa näkökulmaamme ja tajuta miten upeaa – ja väkevästi vaikuttavaa – vanhemmuus voi olla.

Siinä tulikin toinen kirjan tavoitteista täyttää kasvatustiedoissamme oleva ammottava aukko. Tässä kirjassa keskitytään kulttuureihin, joiden hallussa on valtava määrä hyödyllistä tietoa: metsästäjä-keräilijöihin ja muihin samantapaisten arvojen varassa eläviin alkuperäiskulttuureihin. Nämä kulttuurit ovat hioneet kasvatustrategioitaan tuhansien vuosien ajan. Isoäidit ja isoisät ovat välittäneet tietoa uusille sukupolville ja antaneet tuoreiden äitien ja isien käyt-

töön valtavan määrän erilaisia tehokkaita työkaluja. Vanhemmat siis tietävät, miten saada lapset auttamaan kotona ilman erikseen pyytämistä, miten saada sisarukset tekemään yhteistyötä (eikä tappelemaan) ja miten pitää kuria huutamatta, torumatta ja jäähyjä jakelematta. He taitavat motivoinnin ja ovat erinomaisia kehittämään lasten toiminnanohjauskykyä, johon sisältyvät sellaiset taidot kuin resilienssi, kärsivällisyys ja itsehillintä.

Kaikkein silmään pistävintä monissa metsästäjä-keräilijä-kulttuureissa on se, että vanhemmilla ja pienillä lapsilla on keskenään aivan erilainen suhde kuin se, millaista me täällä länsimaissa vaalimme. Sen perustana on konfliktin sijaan yhteistyö, pelon sijaan luottamus ja kaikille samojen suositusten sijaan yksilölliset tarpeet.

Siinä missä minä kasvan Rosya pääasiassa yhdellä työkalulla – kömpelöllä ja kovaa paukutusta pitävällä lekalla – monet vanhemmat muualla maailmassa käyttävät tarpeen mukaan monenlaisia tarkkoja työkaluja kuten ruuvimeisseleitä, pylpyroitä ja vatupasseja. Tässä kirjassa perehdytän teidät näihin täsmätyökaluihin ja siihen, miten kukin voi käyttää niitä kotonaan.

Sen tehdäkseen minä matkustan suoraan tiedon lähteille vanhempien luo. Tutustumme kolmeen kulttuuriin – mayoihin, hadzoihin ja inuiitteihin – jotka ovat mestareita niillä kasvatuksen osa-alueilla, joilla länsimaalaiset kompuroivat. Mayaäidit ovat erinomaisia kasvattamaan auttavaisia lapsia. He ovat kehittäneet yhteistyökasvatusta niin pitkälle, etteivät lapset opi ainoastaan olemaan riitelemättä vaan he myös auttavat toisiaan. Hadzavanhemmat ovat asiantuntijoita itsevarmojen, oma-aloitteisten lasten kasvattamisessa – länsimaissa yleistä lapsuusiän ahdistuneisuutta ja masennusta ei hadzayhteisöissä tunneta lainkaan. Inuiitit puolestaan opettavat lapsille hämmästyttävän tuloksellisesti varsinkin itsehillintään ja toisten kunnioitukseen liittyviä tunteita.

Kirjassa jokaiselle kulttuurille on varattu oma osio. Kaikissa tutustutaan ensin muutamaan perheeseen ja heidän arkirutiineihinsa. Opimme, miten perheissä saadaan lapset ajoissa valmiiksi kouluun, miten iltatoimet hoidetaan ja miten lapsia motivoidaan olemaan epäitsekkäitä, kohtelemaan sisaruksia kiltisti ja hoitamaan kodin askareita.

Lisäksi saamme nähdä, miten nämä superäidit ja -isät selviävät heidän ratkottavakseen annetusta jokeritehtävästä: Rosysta.

Kyllä, luit aivan oikein. Tämän kirjan toteuttamiseksi minä lähdin eeppiselle ja joidenkin mielestä ehkä järjettömälle matkalle. Matkustin kolmivuotiaan

kanssa kolmen eri kulttuurin pariin eri puolille maailmaa, asuin perheiden kodeissa ja omaksuin kaiken minkä voin heidän vanhemmuusviisaudesta. Me nukuimme Rosyn kanssa mayakylän riippumatoissa täydenkuun aikaan, autoimme sarvivalaita pyytävää inuiitti-isoisää Pohjoisella jäämerellä ja kai-voimme juurimukuloita hadzaäitien kanssa Tansaniassa.

Kirjamatkan varrella minä haastattelin antropologeja ja evoluutiobiologeja, jotta ymmärtäisin, miksi todistamani kasvatustrategiat eivät ole tyypillisiä vain näille perheille ja kulttuureille, vaan niitä tavataan kaikkialla maailmassa – ja on tavattu kautta ihmiskunnan historian. Jututin psykologeja ja aivotutkijoita ymmärtääkseni, miten nämä työkalut ja opit vaikuttavat lasten mielenterveyteen ja kehitykseen.

Useimpien lukujen lopussa on Tee se itse -osio, jonka ohjeilla yleismaailmallista kasvatustyyliä voi kokeilla omien lastensa kanssa. Annan vinkkejä siihen, miten voit ”kastaa varpaasi veteen” ja kokeilla, saako kasvatustapa vastakaikua omilta lapsiltasi, sekä selitän, miten strategioita voi vähitellen ottaa perusteellisemmin mukaan arkielämään. Näissä käytännön osuuksissa käytän hyväkseni omia ja ystäväieni kokemuksia pienten lasten kasvattamisesta San Franciscossa.

Kun matkustaa kauas omasta kotimaasta, länsimainen lähestymistapa vanhemmuuteen näyttäytyy uudessa valossa. Silloin huomaa, kuinka kulttuurissamme tehdään lasten suhteen asiat usein nurinkurisesti. Me puutumme liikaa. Emme luota lapsiimme. Emme luota lasten synnynnäiseen kykyyn tietää itse, mitä he tarvitsevat kasvaakseen. Usein me emme myöskään puhu samaa kieltä kuin lapsemme.

Meidän kasvatuskulttuurissamme keskitytään pitkälti yhteen ainoaan vanhemman ja lapsen välisen suhteen puoleen. Kontrolliin. Missä määrin vanhempi kontrolloi lapsen käytöstä ja kuinka paljon lapsi koettaa kontrolloida vanhempaa. Yleisimmissä kasvatustyyleissä on kaikissa kyse kontrollista. ”Helikopterivanhemmat” kontrolloivat eniten. ”Vapaat kasvattajat” vähiten. Meidän kulttuurissamme ajatellaan, että jonkun perheessä pitää määrätä, ja ellei se ole aikuinen, sen täytyy olla lapsi.

Tässä vanhemmuusnäkemyksessä on iso ongelma. Se luo perustan valtataistelulle, tappelulle, huudolle ja kyyneleille. Kukaan ei halua, että heitä määriillään. Niin lapset kuin vanhemmat alkavat silloin kapinoida. Kun siis olemme vuoro-

NEW YORK TIMES BESTSELLER

Lastenkasvatusoppeja maailman vanhimmistä kulttuureista

Kun tri MICHAEELEN DOUCLEFF tuli äidiksi, hän kahlasikin läpi tuhansia sivuja tuoreimpia lastenkasvatusoppaita – löytämättä etsimäänsä. Moderni länsimainen vanhemmuus näytti rajoittuneelta. Mistä löytyisi toisenlaisia keinoja?

Douclevff otti kolmivuotiaan tyttärensä kainaloon ja lähti tutkimusmatkalle. Ne veivät hänet kolmeen erilaiseen maailmankolkkaan: Meksikoon maya-perheeseen, napapiirin pohjoispuolelle inuiittien luo, Tansaniaan hadzabe-heimon hoteisiin. Kaikilta hän löysi omanlaisiaan kasvatusoppeja ja -tapoja. Sekä avuliaita, iloisia ja tasapainoisia lapsia.

Douclevff kokeili oppeja itse sovittaen niitä länsimaiseen elämäntyyliin. Kirjassa hän kertoo ällistytävistä tuloksista.

Metsästäjä, keräilijä, kasvattaja tarjoaa tuoreita ja yllättäviä näkökulmia lastenkasvatukseen. Kirja on pullollaan toimivia ja helppoja käytännön vinkkejä vanhemmille.

www.siltalapublishing.fi

KL 38.1

ISBN 978-952-234-787-9

9 789522 347879